

KÉT BÉKEKONGRESSZUS KÖZT

Lapunknak ez a száma két nagy béke-megmozdulás: a VIII. Magyar Békekongresszus és a nemzetközi békemozgalom huszonötödik évfordulóját is jelentő moszkvai béke-világkongresszus közé esik. Hogy honnét s miből indult el ez a mozgalom, s hogy máig hová jutott és mit ért el: ez a mi olvasóink előtt is többé-kevésbé köztudomású. Fejlődésében a legjelentősebb jellemző mozzanat alighanem az, hogy az eltelt negyedszázad alatt valóban világmozgalom lett, és tudatosította nemcsak tagjaiban, hanem az egész emberiség köztudatában, hogy a technika — és haditechnika — mai fejlettségi fokán minden háború egyetemes katasztrófa lehet, és egyetlen olyan út van, amely a remélt szebb és jobb emberi jövőbe vezet: a békéé. Ez nem elsődlegesen politikai gondolat — vagy éppen propaganda, ahogyan itt-ott híresztelik — hanem erkölcsi állásfoglalás és nem taktika (mint ugyancsak és ugyanazok magyarázgatni szokták), hanem ma már egyszerűen a józan emberi ész alapvető követelménye. Éppen ezért, amikor a keresztény embernek a béke mellett való aktív állásfoglalásáról beszélünk, talán nem is kellene evangéliumi idézetekre hivatkoznunk. A dolog ugyanis nem citátumokon múlik, hanem az egész evangélium szellemén, amit a keresztény embernek a történelemben és társadalomban életre váltania kell: minden embernek minden ember minden értelemben vett jólétéért való egyetemes felelősségén. Ennek a jólétnek pedig még soha olyan elemi föltétele nem volt a béke, mint éppen napjainkban: annak az úgynevezett „atomkorszaknak” a kezdetén, amely egyszerre rejti magában egy általános fölvirágzás ígérését, és egy általános pusztulás lehetőségét. „Együtt az emberiség békés jövőjéért” — hirdeti a moszkvai világkongresszus fő jelszava. Olyan cél ez, amelyért valóban, világnézeti különbség nélkül együtt dolgozhat minden becsületes ember.

Máris történelemfordítónak ígérkező eredmények birtokában: ez kétségtelen. De nincs olyan „előre” fordított kerék, kivált a történelemben, melyet ugyanakkor vissza is ne akarnának fordítani. Egyetemes békét elképzelni egyetemes társadalmi átforgalmazás nélkül — illúzió. A birtokon belüliek pedig nemigen szoktak a maguk jószántából lemondani hatalmi és gazdasági előjogaikról. Világosabb példát rá keresve sem találhatnánk a tragikus chilei eseményeknél. Allende elnököt megölték, vértelen forradalmát vérbe tiporták; az értelem erejében bízó, gyönyörű chilei kísérlet — vagy utópia? — látszólag elbukott. Csakhogy az ilyen nemes utópiák mindig csak látszólag buknak el. Kudarccok és áldozatok sorozatán át haladnak föltartóztathatatlanul előre. Amíg humanizmus lesz, mindig lesz ellene erőszak is; és amíg lesz humanista Értelem, addig mindig lesznek gyilkolásra kész antihumanista fegyverei az Értelmetlenségnek. Hogy melyik a keresztény, még ha cégérül nem bitorolja is — szégyenteljes megcsúfolására — a „keresztény” nevet? A válasz oly egyértelmű, hogy föl sem szabadna tennünk.

Vagy mégis? Mégis vannak, akik holttesteken át, szuronyok hegyén hoznák a maguk nagyon is földi „Isten-országát”? Nézzünk Chilére: vannak. Aki a békéért dolgozik, azért dolgozik, hogy ne legyenek, ne lehessenek.

Az igazi ember a világosság, a jellem és a szív együttese.

Ognjisce

A céltalan élet nem lehet tiszta.

Csehov